

**Brancheprotocol Kwaliteitszorg Onderzoek
2016– 2022
Kwaliteitszorgstelsel Praktijkgericht Onderzoek Hogescholen**

concept AV 5 juni 2015

INHOUD

1. INLEIDING	2
2. HOOFDLIJNEN VAN HET KWALITEITSZORGSTELSEL.....	3
2.1. Inleiding	3
2.2. Algemeen.....	3
2.3. De visitatie van de onderzoekseenheden	3
2.4. De Commissie Evaluatie Kwaliteit Onderzoek.....	4
2.5. De landelijke monitor m.b.t. de ontwikkeling van het onderzoek en de onderzoeksfunctie...4	
2.6. De indicatoren praktijkgericht onderzoek.....	4
2.7. Looptijd.....	4
3. VISITATIE VAN DE ONDERZOEKSEENHEDEN	5
3.1. Opzet	5
3.2. Beoordelingskader.....	5
3.3. De standaarden.....	5
3.4. Visitatiecommissie	7
3.5. Visitatieproces	7
3.6. Visitatiebesluit	8
3.7. Overgangsregeling.....	8
4. DE COMMISSIE EVALUATIE KWALITEIT ONDERZOEK.....	9
4.1. Opzet	9
4.2. Werkwijze.....	9
4.3. De Commissie Evaluatie Kwaliteit Onderzoek.....	9
4.4. Financiële middelen	10
4.5. Brancherapportage praktijkgericht onderzoek.....	10
5. LANDELIJKE MONITOR	11
6. INDICATOREN PRAKTIJKGERICHT ONDERZOEK	12
6.1. Uitgangspunten.....	12
6.2. Indicatoren.....	12
7. BIJLAGEN.....	14
7.1. Verklaring van onafhankelijkheid (visitatie).....	14
7.2. Handreiking m.b.t. de normeringen standaarden visitatie.....	15
7.3. Toelichting bij de indicatoren praktijkgericht onderzoek.....	22

1. INLEIDING

Het Brancheprotocol Onderzoek (BKO) 2016-2022 beschrijft de doelstellingen en opzet van de visitaties van de onderzoekseenheden van de hogescholen, de Commissie Evaluatie Kwaliteit Onderzoek die toezicht houdt op de uitvoering van het protocol en de landelijke monitor waarmee de kwantitatieve ontwikkelingen van het praktijkgerichte onderzoek wordt beschreven.

Het brancheprotocol legt de basis voor een landelijk kwaliteitszorgstelsel ten behoeve van het praktijkgerichte onderzoek aan hogescholen. Het is gericht op het permanent handhaven en verbeteren van de kwaliteit van het praktijkgerichte onderzoek en de organisatie ervan en heeft betrekking op de afzonderlijke onderzoekseenheden van de hogescholen. De hogeschool stelt zelf vast wat haar onderzoekseenheden (lectoraten, onderzoeksgroepen, kenniscentra) zijn. Het BKO richt zich op allen die met het protocol werken: waaronder lectoren, onderzoekers, beleidsmedewerkers onderzoek en beleidsmedewerkers kwaliteitszorg, leden van colleges van bestuur, leden van visitatiecommissies en leden van de Commissie Evaluatie Kwaliteit Onderzoek. Zij vinden in dit document informatie over de doelen, de inrichting en de uitvoering van de kwaliteitszorg m.b.t. het praktijkgerichte onderzoek.

De hogeschool stelt zelf vast wat haar onderzoekseenheden (lectoraten, onderzoeksgroepen, kenniscentra) zijn. Een onderzoekseenheid wordt globaal omschreven als een samenhangende groep onderzoekers die vanuit dezelfde missie hun onderzoek verrichten. Daarnaast kunnen inhoudelijke en/of efficiency overwegingen een rol spelen om meerdere onderzoekseenheden te combineren in één visitatie. De hogeschool maakt een zesjaarlijkse planning van de onderzoeksvisitatie van haar onderzoekseenheden.

Het BKO is als volgt opgebouwd: na een beschrijving van de hoofdlijnen van het kwaliteitszorgstelsel (hoofdstuk 2), wordt in hoofdstuk 3 weergegeven op welke wijze de kwaliteit van de onderzoekseenheden van de hogescholen extern wordt geëvalueerd door onafhankelijke visitatiepanels. De visitaties dienen als instrument voor het onderzoeksbeleid, als bron voor de verdere ontwikkeling van het onderzoek en als middel voor het afleggen van verantwoording. Hoofdstuk 4 beschrijft de wijze waarop de Commissie Evaluatie Kwaliteit Onderzoek jaarlijks toezicht houdt op de visitaties. De commissie evalueert jaarlijks in haar brancherapportage de werking van het BKO en doet aanbevelingen ter verbetering. Met deze rapportage legt de branche verantwoording af over de ontwikkelingen op het gebied van het praktijkgerichte onderzoek. De bevindingen van de Commissie Evaluatie Kwaliteit Onderzoek zijn mede gebaseerd op de gecumuleerde gegevens uit de landelijke monitor (hoofdstuk 5). In hoofdstuk 6 wordt ingegaan op een aantal indicatoren voor praktijkgericht onderzoek. De indicatoren bieden houvast bij het stellen van doelen en het evalueren van deze doelen. Het protocol wordt afgesloten (hoofdstuk 7) met een aantal bijlagen waarin o.a. informatie is opgenomen die behulpzaam kan zijn bij de uitvoering van het BKO.

2. HOOFDLIJNEN VAN HET KWALITEITSZORGSTELSEL

2.1. Inleiding

Hogescholen voeren onderwijstaken en onderzoekstaken uit. Het onderzoek aan de hogescholen is te karakteriseren als praktijkgericht onderzoek en te omschrijven als het onderzoek dat geworteld is in de beroepspraktijk. De vraagstelling van het praktijkgerichte onderzoek wordt ingegeven door de professionele praktijk ('real-life'-situaties), in zowel profit- als non-profitsectoren. Het onderzoek genereert kennis, inzichten en producten die bijdragen aan het oplossen van de problemen in de beroepspraktijk en/of aan de ontwikkeling van deze beroepspraktijk.

Reeds vanaf de start van het praktijkgerichte onderzoek in 2001 is het belang van de kwaliteit ervan onderkend. Vanaf 2003 zijn de toen bestaande lectoraten gevisiteerd door de landelijk opererende Stichting Kennisontwikkeling (SKO). In 2007 is de verantwoording voor de kwaliteitszorg van het onderzoek overgedragen aan de hogescholen. In dat jaar is in de algemene ledenvergadering van de rechtsvoorganger van de Vereniging Hogescholen, de HBO-Raad, het eerste BKO 2009 – 2015 vastgesteld.

Anno 2015 is het merendeel van de onderzoekseenheden van de hogescholen gevisiteerd door externe visitatiepanels. Daarnaast hebben alle hogescholen een proces doorlopen van validatie van het kwaliteitszorgsysteem onderzoek. Op basis van de ervaringen van de afgelopen jaren is een aantal conclusies getrokken voor wat betreft de voortzetting van de kwaliteitszorg van het onderzoek:

2.2. Algemeen

- De visitaties van onderzoekseenheden en de monitor van de ontwikkeling van het praktijkgerichte onderzoek vormen de basis van het tweede brancheprotocol;
- Bij de ontwikkeling van het BKO 2016-2022 is proportionaliteit van het stelsel een belangrijk uitgangspunt geweest; er is gestreefd om een balans te vinden tussen de effectiviteit en de efficiency van de toe te passen kwaliteitszorginstrumenten;
- De validatie van het kwaliteitszorgsysteem onderzoek uit het vorige brancheprotocol houdt op te bestaan. Daarvoor in de plaats zal de Commissie Evaluatie Kwaliteit Onderzoek beschouwen of de visitaties van de afzonderlijke onderzoekseenheden van de hogescholen conform het BKO uitgevoerd worden en of de hogescholen gevolg geven aan de aanbevelingen die uit de visitaties voortvloeien. De commissie zal hier jaarlijks over rapporteren aan de Vereniging Hogescholen;
- Een afzonderlijke hogeschool kan besluiten om het onderzoeksbeleid en de kwaliteitszorg van het onderzoek op het niveau van de hogeschool te laten evalueren door een externe commissie. De hogeschool dient deze evaluatie zelf of in samenwerking met een aantal andere verwante hogescholen te organiseren. De hogeschool kan de eindrapportage desgewenst doorgeleiden naar Commissie Evaluatie Kwaliteit Onderzoek.

2.3. De visitatie van de onderzoekseenheden

- Het aangrijpingspunt bij de visitatie is het onderzoek in de onderzoekseenheid. De basis voor de visitaties bestaat uit vijf standaarden waar de onderzoekseenheid aan dient te voldoen en waarover zij verantwoording aflegt;
- Bij de visitaties ligt het accent op de beoordeling en borging van de kwaliteit van het uitgevoerde onderzoek. Bij de beoordeling van de onderzoekseenheid worden de standaarden die in het vakgebied gelden voor het doen van onderzoek betrokken;

- Een belangrijke toetssteen voor de beoordeling van de kwaliteit van het onderzoek van de onderzoekseenheden vormt een beperkt aantal landelijk vastgestelde indicatoren aangevuld met indicatoren die de hogeschool zelf vaststelt;
- Bij de beoordeling van de kwaliteit van het onderzoek worden het ambitieniveau en de daaraan gekoppelde resultaten van de onderzoekseenheid betrokken;
- Er worden nadere eisen gesteld aan de samenstelling van de visitatiepanels.

2.4. De Commissie Evaluatie Kwaliteit Onderzoek

- De Commissie Evaluatie Kwaliteit Onderzoek houdt, gedurende een periode van zes jaar, toezicht op de uitvoering van het Branche Protocol Kwaliteitszorg Onderzoek (BKO);
- De commissie evalueert, jaarlijks in haar brancherapportage, de werking van het BKO en doet aanbevelingen ter verbetering. De visitatierapporten en de bestuurlijke reactie op visitatierapporten vormen de basis waarop de Commissie Evaluatie Kwaliteit Onderzoek haar bevindingen baseert;
- De commissie is bevoegd, om het college van een bestuur van een hogeschool, om nadere informatie en toelichting te vragen die zij voor haar taakuitoefening van belang acht.

2.5. De landelijke monitor m.b.t. de ontwikkeling van het onderzoek en de onderzoeksfunctie

- De hogescholen volgen gezamenlijk op landelijk niveau de kwantitatieve jaarlijkse ontwikkeling en voortgang van het praktijkgerichte onderzoek. Deze monitor wordt gecoördineerd door de Vereniging Hogescholen;
- De kwantificering van studentdeelname uit het voorgaande BKO is achterwege gelaten omdat deze in het verleden onvoldoende betrouwbare gegevens opleverde.

2.6. De indicatoren praktijkgericht onderzoek

- Het BKO bevat een beperkt aantal landelijk vastgestelde indicatoren die door alle hogescholen worden gebruikt in het kader van hun kwaliteitszorg (het meten van vorderingen en doelrealisatie) en die dienen als rapportage aan de Vereniging Hogescholen (de landelijke monitor).

2.7. Looptijd

- Het BKO heeft betrekking op de periode 2016-2022. Elke onderzoekseenheid aan elke hogeschool wordt minimaal één keer gevisiteerd. Parallel aan het uitvoeringsproces van de visitaties en het toezicht door de Commissie Evaluatie Kwaliteit Onderzoek zal onderzocht worden of er na 2022 wederom een geactualiseerd brancheprotocol moet worden ontwikkeld.

3. VISITATIE VAN DE ONDERZOEKSEENHEDEN

3.1. Opzet

De hogeschool is verantwoordelijk voor de kwaliteit van haar eigen onderzoek en daarbij hoort ook de eigen verantwoordelijkheid voor het bewaken en verbeteren van de onderzoekskwaliteit. Het doel van de visitatie van onderzoekseenheden is het geven van een beoordeling over de kwaliteit van het onderzoek en de organisatie ervan in de onderzoekseenheid. Uitgangspunt is dat iedere onderzoekseenheid minimaal één keer per zes jaar gevisiteerd wordt door een onafhankelijke externe visitatiecommissie. Deze visitaties worden uitgevoerd in opdracht van de hogeschool waartoe de onderzoekseenheid behoort. De hogeschool stelt zelf vast wat haar onderzoekseenheden (lectoraten, onderzoeksgroepen, kenniscentra) zijn. Een onderzoekseenheid wordt globaal omschreven als een samenhangende groep onderzoekers die vanuit dezelfde missie hun onderzoek verrichten. Daarnaast kunnen inhoudelijke en/of efficiency overwegingen een rol spelen om meerdere onderzoekseenheden te combineren in één visitatie. Op basis hiervan wordt door de hogeschool een zesjaarlijkse planning van onderzoeksvisitaties gemaakt.

Voor de visitatie van een onderzoekseenheid stelt de hogeschool een visitatiecommissie in. De visitatie wordt uitgevoerd aan de hand van vijf standaarden. Over deze standaarden geeft de visitatiecommissie een gemotiveerd oordeel op een vierpuntsschaal: onvoldoende; voldoende; goed; excellent. Vervolgens geeft de commissie een gemotiveerd eindoordeel, eveneens op de vierpuntsschaal, over de kwaliteit van de onderzoekseenheid als geheel.

3.2. Beoordelingskader

Kern van de visitatie is de beoordeling van de kwaliteit van het uitgevoerde onderzoek van de onderzoekseenheid. Dat gebeurt aan de hand van vijf standaarden waarin achtereenvolgens de focus ligt op het onderzoeksprofiel en het onderzoeksprogramma, de organisatie van de onderzoekseenheid, de methodische kwaliteit van het onderzoek, de resultaten en impact van het onderzoek en de kwaliteitsborging. Bij de vijf standaarden gaat het telkens om de doorgemaakte ontwikkeling van de onderzoekseenheid (waar komen we vandaan), de actuele situatie (waar staan we nu) en de blik op de toekomst (waar gaan we naar toe).

3.3. De standaarden

Standaard 1: De onderzoekseenheid heeft een relevant, ambitieus en uitdagend onderzoeksprofiel en een onderzoeksprogramma met bijhorende doelen die zijn geoperationaliseerd in een aantal indicatoren.

Met het onderzoeksprofiel en het onderzoeksprogramma geeft de onderzoekseenheid aan in welke richting en in welke mate ze onderscheidend zijn: relevant, ambitieus en uitdagend voor het onderwijs, voor de professionalisering van de beroepspraktijk en voor het kennisdomein. Het onderzoeksprofiel vertoont samenhang met de onderzoeksvisie van de hogeschool en kan rekenen op draagvlak van (interne en externe) stakeholders. Het onderzoeksprogramma bevat concrete doelen; voor het meten en zichtbaar maken daarvan heeft de onderzoekseenheid indicatoren vastgesteld die zicht geven op: input, producten, gebruik en waardering (zie hoofdstuk 6).

Standaard 2: De wijze waarop de eenheid is georganiseerd, de inzet van mensen en middelen en de interne en externe samenwerkingsverbanden, netwerken en relaties maken de realisatie van het onderzoeksprofiel mogelijk.

Deze standaard bevat de voorwaarden om het onderzoeksprofiel en het daarop gebaseerde onderzoeksprogramma te kunnen realiseren. Het portfolio en de wijze waarop de eenheid is georganiseerd is ondersteunend aan de uitvoering en borging van het onderzoeksprogramma. De inzet van mensen en middelen is daarbij toereikend in kwalitatief en kwantitatief opzicht. De interne en externe samenwerkingsverbanden, netwerken en relaties daarbij zijn voldoende relevant, intensief en duurzaam.

Standaard 3: Het onderzoek van de onderzoekseenheid voldoet aan de standaarden die in het vakgebied gelden voor het doen van onderzoek

Deze standaard betreft de kwaliteit van het onderzoekproces. Voorop staat, dat praktijkgericht onderzoek valide en betrouwbaar is. De onderzoekseenheid beschikt over een geëxpliciteerde standaard voor het voorbereiden, uitvoeren en het evalueren van praktijkgericht onderzoek. De door de Vereniging Hogescholen aanvaarde ‘Gedragscode praktijkgericht onderzoek voor het hbo’ (2010) kan als leidraad dienen. Helder is dat het onderzoek is/wordt uitgevoerd volgens de methodologische regels, de onderzoeks- en beroepsethiek en de waarden die binnen het vakgebied en het onderzoekdomein gelden. Bij de visitatie vormt de visitatiecommissie zich, door middel van steekproefonderzoek, een oordeel over de mate waarin de onderzoeksprocessen in overeenstemming met de geëxpliciteerde standaard worden uitgevoerd. De onderzoekseenheid reflecteert op de geëxpliciteerde standaard voor het voorbereiden, het uitvoeren en het evalueren van praktijkgericht onderzoek.

Standaard 4: De onderzoekseenheid realiseert voldoende relevantie op het gebied van:

- **kennisontwikkeling binnen het onderzoeksdomein;**
- **de beroepspraktijk en maatschappij;**
- **onderwijs en professionalisering.**

Het onderzoek heeft in voldoende mate impact op de hiervoor omschreven gebieden

Bij deze standaard gaat het om de resultaten en de impact van het onderzoek en daarmee in hoeverre de door onderzoekseenheid gehanteerde indicatoren worden behaald. De indicatoren geven aan om welke soorten producten het gaat waarbij uitsplitsing plaatsvindt naar de drie genoemde gebieden:

- Kennisontwikkeling binnen het onderzoeksdomein. Kennis en inzichten worden via uiteenlopende kanalen aan de diverse doelgroepen overgebracht;
- Beroepspraktijk en maatschappij. Het onderzoek aan hogescholen is geworteld in de beroepspraktijk en sterk gebonden aan een toepassingscontext. De vraagstellingen worden ingegeven door de professionele praktijk (‘real life’-situaties), in zowel profit- als non-profitsectoren. Het onderzoek genereert vervolgens kennis, inzichten en producten die bijdragen aan het oplossen van de problemen in de beroepspraktijk en/of aan de ontwikkeling van deze beroepspraktijk;
- Onderwijs en professionalisering. Het onderzoek aan hogescholen kent een sterke verbinding met de andere activiteiten van het hoger beroepsonderwijs. Deze verloopt in hoofdlijn langs twee sporen: de verbinding met het onderwijs en de professionalisering van het onderwijzend personeel (van docent naar docent-onderzoeker) ten behoeve van het onderwijs en/of het uitvoeren van onderzoek.

Het gaat om producten, het gebruik van producten alsmede om blijken van waardering.

Standaard 5: De onderzoekseenheid voert regelmatig en systematisch evaluatie uit van de onderzoeksprocessen en resultaten. Aan de uitkomsten daarvan verbindt de onderzoekseenheid waar nodig verbeteringen.

De standaard is bedoeld om de zorg voor de kwaliteit van het praktijkgerichte onderzoek te borgen. De onderzoekseenheid beschikt hiertoe over relevante managementinformatie en maakt gebruik van een samenhangend geheel aan meet- en evaluatie-instrumenten. De opvolging van de externe visitatie maakt hier deel van uit. De meet- en evaluatieresultaten leiden tot reflectie waaruit verbeteracties voortvloeien voor het onderzoeksprofiel, het onderzoeksprogramma en de organisatie en uitvoering van het onderzoek.

3.4. Visitatiecommissie

Voor de visitatie van een onderzoekseenheid stelt de hogeschool een visitatiecommissie in. Het bestuur zorgt er samen met de te evalueren onderzoekseenheid voor dat het profiel van de commissie als geheel goed aansluit bij de strategie en het domein van de onderzoekseenheid. De visitatiecommissie bestaat uit onafhankelijke deskundigen.

- Onafhankelijk wordt hier gedefinieerd als onafhankelijk van de te beoordelen onderzoekseenheid. De instelling kan er wel voor kiezen om een constant element aan de commissie toe te voegen. Bijvoorbeeld een vaste secretaris ten einde de vergelijkbaarheid van de diverse onderzoeksevaluaties te bevorderen.
- Onder deskundigen wordt verstaan peers (lectoren en onderzoekers) en stakeholders, representatief voor:
 - het aan het onderzoek gelieerde onderwijs. De deskundige is bekend met de betekenis van praktijkgericht onderwijs voor het onderwijs en scholing;
 - de relevante beroepspraktijk. De deskundige is bekend met de toepasbaarheid van het onderzoek en de maatschappelijke relevantie van het onderzoek van de onderzoekseenheid;
 - de expertise op het gebied van praktijkgericht onderzoek. De deskundige is bekend met recente ontwikkelingen in de betrokken vakgebieden, is in staat dit onderzoek in de actuele internationale context te plaatsen en kan de methodologische kwaliteit van het praktijkgericht onderzoek beoordelen.

De commissie wordt ondersteund door een secretaris die ervaring heeft met evaluatieprocessen in de context van het praktijkgericht onderzoek in Nederland. Voorafgaand aan de visitatie tekenen de leden van de evaluatiecommissie een onafhankelijkheidsverklaring (zie bijlage 7). Het verdient aanbeveling om de deskundigheid en ervaring van visitatiepanels te vergroten o.a. door a) meerdere verwante onderzoekseenheden (binnen en tussen hogescholen) te laten visiteren door één visitatiepanel, b) te kiezen voor visitatiepanels die bemand worden door een vaste voorzitter en/of secretaris. Regionale, landelijke en domeinspecifieke samenwerkingsverbanden kunnen dit proces bevorderen.

3.5. Visitatieproces

Kritische reflectie door de onderzoekseenheid

De onderzoekseenheid voert ten behoeve van de beoordeling door de visitatiecommissie een zelfevaluatie uit die resulteert in een kritische reflectie over de eenheid. De kritische reflectie dient de standaarden van het beoordelingskader te volgen, waarbij de sterke en de zwakke punten van de onderzoekseenheid worden beschreven en voorzien van aansprekende voorbeelden. Tevens wordt aangegeven welke verbetermaatregelen er zijn genomen naar aanleiding van de vorige visitatie. De kritische reflectie bevat verder ter introductie een verantwoording van de zelfevaluatie in termen van aanpak, werkwijze,

betrokkenen, etc. en een conclusie in de vorm van sterktes en zwaktes, verbetermaatregelen en prioriteiten voor de komende tijd. De kritische reflectie is een op zichzelf staand document, dat zelfstandig te lezen is.

Het beoordelingskader kent een opzet die veel ruimte laat voor de onderzoekseenheid om haar eigenheid te benadrukken. In de kritische reflectie kan de onderzoekseenheid van deze ruimte gebruik maken. De kritische reflectie vormt bij uitstek de mogelijkheid om onderzoekers en ‘peers’ te laten spreken over de inhoud van het onderzoek. Indien het nodig is te refereren aan instellings- of kenniscentrumbeleid, dan gaat het bij de beoordeling van de onderzoekseenheid strikt om de ‘fitness for purpose’ van het beleid voor de betreffende onderzoekseenheid.

Visitatiebezoek

Op basis van de kritische reflectie en onderliggende documentatie vormt de visitatiecommissie zich een beeld van de onderzoekseenheid en bereidt ze het gesprek met vertegenwoordiging van interne en externe betrokkenen (waaronder management, lectoren en andere medewerkers, studenten, stakeholders) voor. De gesprekken vinden tijdens een bezoek aan de onderzoekseenheid plaats dat in beginsel een dag in beslag neemt. De visitatiecommissie stelt in overleg met de onderzoekseenheid het bezoekprogramma vast.

Rapportage

De secretaris van de visitatiecommissie stelt een beoordelingsrapport op. Het rapport heeft als voornaamste inhoud de oordelen van de commissie op de standaarden. De commissie geeft daarbij een onderbouwing op basis van de kritische reflectie van de onderzoekseenheid, de gevoerde gesprekken en de onderliggende documentatie. De commissie doet in het rapport verslag van de wijze waarop het haar bezoek heeft ingericht en op welke wijze tot de keuze van gesprekspartners en documenten is gekomen. In een aparte paragraaf neemt de commissie aanbevelingen op.

3.6. Visitatiebesluit

De visitatiecommissie geeft een oordeel over de kwaliteit van het onderzoek en de organisatie van de onderzoekseenheid. Ze doet dat per standaard en geeft afrondend een eindoordeel over de kwaliteit van de onderzoekseenheid als geheel. Ze maakt daarvoor gebruik van een vierpuntsschaal: onvoldoende, voldoende, goed, excellent. De beoordeling bevat, naar inzicht van de visitatiecommissie, summatieve en formatieve elementen en is ontwikkelingsgericht. Het eindoordeel is een gemotiveerd en gewogen oordeel op basis van de oordelen van de afzonderlijke standaarden. Voorwaarde om te komen tot een positief eindoordeel is een voldoende score op standaard drie.

3.7. Overgangsregeling

Omdat er op het moment van verschijnen van dit protocol al voorbereidingsprocessen m.b.t. visitaties volgens het vorige brancheprotocol in gang zijn gesteld en omdat het enige tijd vergt om het nieuwe beoordelingskader voor visitaties te implementeren, kunnen hogescholen er zelf voor kiezen om tot 1 augustus 2016 het oude of het nieuwe beoordelingskader te hanteren. Na 1 januari 2016 dienen alle visitaties volgens het nieuwe beoordelingskader plaats te vinden.

4. DE COMMISSIE EVALUATIE KWALITEIT ONDERZOEK

4.1. Opzet

De Commissie Evaluatie Kwaliteit Onderzoek is ingesteld door de Vereniging Hogescholen. De Commissie Evaluatie Kwaliteit Onderzoek houdt, gedurende een periode van zes jaar, toezicht op de uitvoering van het Branche Protocol Kwaliteitszorg Onderzoek (BKO). Zij ziet erop toe dat de leden van de visitatiecommissies onafhankelijk en deskundig zijn, de visitatierapporten gemotiveerde kwaliteitsoordelen op de vijf visitatiestandaarden bevatten en dat gevolg geven wordt aan de aanbevelingen. De commissie evalueert, jaarlijks in haar brancherapportage, de werking van het branche protocol onderzoek en doet aanbevelingen ter verbetering. De bevindingen van de commissie worden mede gebaseerd op de gecumuleerde gegevens uit de landelijke monitor (H6). Met deze jaarlijkse brancherapportage legt de Vereniging Hogescholen verantwoording af over de ontwikkelingen op het gebied van het praktijkgerichte onderzoek aan de overheid en de samenleving als geheel.

4.2. Werkwijze

De hogescholen stellen voor een termijn van zes jaar een visitatierooster op voor al haar te visiteren onderzoekseenheden. Het college van bestuur van een hogeschool draagt er zorg voor dat elk visitatierapport vergezeld van een bestuurlijke reactie, uiterlijk binnen een drie maanden na het uitbrengen van het rapport, beschikbaar wordt gesteld aan de Commissie Evaluatie Kwaliteit Onderzoek. De Commissie Evaluatie Kwaliteit Onderzoek toetst jaarlijks alle binnengekomen visitatierapporten en hanteert de volgende aandachtspunten als toetssteen:

- Worden de onderzoekseenheden, minimaal eenmaal per zes jaar, door een externe commissie gevisiteerd?
- Voldoen de visitatiecommissies aan de nodige eisen van deskundigheid en onafhankelijkheid?
- Worden de kwaliteitsoordelen op de vijf visitatiestandaarden voldoende gemotiveerd en worden deze elk van feitelijke bevindingen voorzien?
- Mondt de visitatie uit in duidelijke en opvolgbare aanbevelingen voor de onderzoekseenheid en de hogeschool?
- Is er een bestuurlijke reactie aanwezig waarin wordt aangegeven welke concrete stappen zij, op basis van de oordelen en aanbevelingen uit het beoordelingsrapport, zal ondernemen?

De commissie is bevoegd om het college van een bestuur van een hogeschool nadere informatie en toelichting te vragen die zij voor haar taakuitoefening van belang acht. Eventueel kan de Commissie Evaluatie Kwaliteit Onderzoek besluiten tot een aanvullend bezoek.

4.3. De Commissie Evaluatie Kwaliteit Onderzoek

De meta evaluatie van het brancheprotocol wordt uitgevoerd door een onafhankelijke commissie. De Vereniging Hogescholen benoemt de commissie voor een periode van zes jaar. Voor de samenstelling van de Commissie Evaluatie Kwaliteit Onderzoek geldt het volgende profiel. De leden dienen gezamenlijk te beschikken over:

- goed zicht op het hbo in het algemeen;
- ervaring met de ontwikkeling en positionering van het onderzoek aan hogescholen en de betekenis voor (innovatie van) onderwijs, beroepspraktijk en de kennisontwikkeling;
- een goede staat van dienst en reputatie met het oog op gezaghebbendheid, waardering en acceptatie door hogescholen en stakeholders;

- een ruime bestuurlijke ervaring en daardoor een goed gevoel voor bestuurlijke verhoudingen en processen;
- affiniteit met kwaliteitszorg ten aanzien van het onderzoek;
- een kritische en analytische opstelling, steeds met de ontwikkel- en verbeterfunctie van kwaliteitszorg in het vizier.

Voor de beoogd voorzitter geldt nog sterker dan voor de overige leden dat hij/zij beschikt over gezag, overzicht en nuance. Hij/zij heeft ruime ervaring in de rol van voorzitter, is samenbindend en resultaatgericht.

De commissie wordt ondersteund door een secretaris. De secretaris draagt zorg voor een goede voorbereiding van de commissievergadering(en) en schrijft onder goedkeuring van de commissie een jaarlijkse rapportage. Om op een goede wijze invulling te geven aan deze functie dient de secretaris te beschikken over kennis op het gebied van het praktijkgerichte onderzoek. De onafhankelijke commissie bestaat uit een permanente kern van vijf personen:

- een voorzitter;
- een vicevoorzitter;
- twee gewone leden;
- secretaris

4.4. Financiële middelen

De Commissie Evaluatie Kwaliteit Onderzoek is een belangrijke spil in het leerproces dat de hogescholen, ieder in hun eigen tempo, de komende zes jaar doormaken. In het voorgestelde kader zijn (nog) geen afspraken gemaakt hoe de onafhankelijke commissie wordt gefinancierd. Het voorstel is om de Commissie Evaluatie Kwaliteit Onderzoek inclusief secretariële ondersteuning en jaarlijkse rapportage te financieren vanuit de jaarlijks te indexerende doelcontributie van de Vereniging Hogescholen.

4.5. Brancherapportage praktijkgericht onderzoek

De Commissie Evaluatie Kwaliteit Onderzoek rapporteert eens per jaar haar bevindingen aan het bestuur van de Vereniging Hogescholen. De omschreven aandachtspunten vormen de leidraad van de rapportage. De bevindingen van de Commissie Evaluatie Kwaliteit Onderzoek worden aangevuld met gegevens over de kwantitatieve ontwikkeling van het praktijkgerichte onderzoek zoals beschreven in de landelijke monitor. De brancherapportage van de Commissie Evaluatie Kwaliteit Onderzoek wordt, vergezeld van een reactie van het bestuur van de Vereniging Hogescholen, openbaar gemaakt door het bestuur van de Vereniging Hogescholen.

5. LANDELIJKE MONITOR

De hogescholen volgen gezamenlijk op landelijk niveau de kwantitatieve jaarlijkse ontwikkeling en voortgang van het praktijkgerichte onderzoek. Deze monitor wordt gecoördineerd door de Vereniging Hogescholen. De gegevens uit de landelijke monitor worden als een van de bronnen betrokken bij de brancherapportage onderzoek van de Commissie Evaluatie Kwaliteit Onderzoek . De Vereniging Hogescholen inventariseert jaarlijks:

- de onderzoeksinput in de vorm van de onderzoeksbudgetten:
- de onderzoeksinput in de vorm van de personele inzet m.b.t. het onderzoek

In bijlage 7.3 is het format voor de landelijke monitor opgenomen, inclusief bijbehorende definities.

6. INDICATOREN PRAKTIJKGERICHT ONDERZOEK

De ontwikkeling van het onderzoek vraagt om een (beperkt) aantal landelijke indicatoren die zich richten op de kracht van het praktijkgericht onderzoek. Indicatoren zijn belangrijk om de kwaliteit(szorg) en kwaliteitsborging verder te ontwikkelen, maar ook om het specifieke profiel van onderzoek aan hogescholen zichtbaar te maken (profilering en positionering). In dit hoofdstuk beschrijven we een beperkte set landelijke indicatoren die door alle hogescholen worden gebruikt in het kader van hun kwaliteitszorg (het meten van vorderingen en doelrealisatie) en die dienen als rapportage aan de Vereniging Hogescholen (de landelijke monitor). Met de indeling van de indicatoren wordt aangesloten bij de opdracht die de onderzoekseenheid heeft ten aanzien van kennisontwikkeling binnen het onderzoeksdomein, beroepspraktijk en maatschappij, en onderwijs en professionalisering. De norm die aan de indicatoren wordt verbonden bepalen de individuele hogescholen zelf. Deze norm is immers afhankelijk van de context van de hogeschool en de ontwikkelfase waarin het onderzoek zich bevindt.

6.1. Uitgangspunten

1. De set indicatoren levert voldoende informatie op voor het visitatieproces op het niveau van de onderzoekseenheden en voor de maatschappelijke verantwoording naar de overheid via de landelijke monitor (zie hoofdstuk 5);
2. De indicatoren maken deel uit van het beoordelingskader voor de kwaliteit van het onderzoek van onderzoekseenheden. Het gaat om een beperkte set van indicatoren die per hogeschool en/of vakgebied specifiek kan worden aangevuld. De aanvullende indicatoren komen tegemoet aan het onderzoeksbeleid van de betreffende hogeschool;
3. De indicatoren worden primair vastgesteld op het niveau van de afzonderlijke onderzoekseenheden.
4. De indicatoren sluiten aan bij de opdracht van het praktijkgericht onderzoek:
 - het onderzoek levert (praktijk)kennis voor de beroepspraktijk en maatschappij en draagt daarmee bij aan de innovatie van de praktijk;
 - het onderzoek levert een kwaliteitsimpuls voor het hbo onderwijs en zorgt er voor dat dit onderwijs up to date blijft en docenten professionaliseren;
 - het onderzoek levert een bijdrage aan kennisontwikkeling.
5. De set is simpel en hanteerbaar;
6. Het gaat niet alleen om aantallen, maar juist ook om het gebruik en de impact van het onderzoek. De nadruk ligt dus niet eenzijdig op de telfunctie, het gaat om zowel kwantitatieve maar juist ook om kwalitatieve indicatoren waarbij gebruik en impact worden meegenomen. In de kritische reflectie voegt de onderzoekseenheid een 'narrative' of verhalende tekst toe;
7. Naast het benoemen van indicatoren is het belangrijk om binnen de onderzoekseenheden in hogescholen in onderling gesprek de missie, de strategie en het profiel te duiden, daarbij keuzes te maken en vervolgens op de gemaakte keuzes te reflecteren;

6.2. Indicatoren

Voor het meten en zichtbaar maken van de prestaties en de kwaliteit van het onderzoek aan hogescholen maken we gebruik van indicatoren die zicht geven op:

- Input (bijlage 7.3, tabel 1 en 2)
- Producten (bijlage 7.3, tabel 3)
- Gebruik (bijlage 7.3, tabel 4)
- Waardering (bijlage 7.3, tabel 4)

Voor wat betreft de categorieën ‘input’ en ‘producten’ maken alle hogescholen gebruik van dezelfde indicatoren. In bijlage 7.3 zijn hiervoor definities geformuleerd. Voor wat betreft de categorieën ‘gebruik’ en ‘waardering’ kiest iedere hogeschool / onderzoekseenheid, passend bij de eigen missie, strategie en profiel, minimaal zes indicatoren. Per domein (Beroepspraktijk en maatschappij; Onderwijs en professionalisering; Kennisontwikkeling) kiest de hogeschool / onderzoekseenheid voor zowel de categorie ‘gebruik’ als ‘waardering’ minimaal één indicator. In bijlage 7.3 worden voorbeelden genoemd. De hogescholen en onderzoekseenheden zijn vrij om deze set indicatoren zelf verder aan te vullen.

	Input	Producten	Gebruik van de producten	Blijk van waardering
Algemeen	<ul style="list-style-type: none"> • Fte voor onderzoek • Middelen voor onderzoek 			
Beroepspraktijk en maatschappij		Producten	Keuze-indicator	Keuze-indicator
Onderwijs en professionalisering		Producten	Keuze-indicator	Keuze-indicator
Kennisontwikkeling		Producten	Keuze-indicator	Keuze-indicator

7. BIJLAGEN

7.1. Verklaring van onafhankelijkheid (visitatie)

Ondergetekende:

Lid van het visitatiepanel van het lectoraat:

Visitatiedatum:

Verklaart hierbij geen relaties of banden, privé noch zakelijk, te onderhouden met het hierboven genoemde lectoraat noch met de hogeschool en zulke relaties (die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van het lectoraat ten positieve of ten negatieve kunnen beïnvloeden) de afgelopen vijf jaar met het te beoordelen lectoraat en de afgelopen twee jaar met de hogeschool niet te hebben gehad. Deze beperking sluit evenwel niet uit dat er sprake kan zijn van algemene afstandelijke vrijblijvende collegiale contacten zoals die in de beroepspraktijk en het maatschappelijk verkeer gebruikelijk zijn. Meer concreet betekent dit in ieder geval dat:

- Het panellid niet heeft deelgenomen aan de onderzoeks- en adviesactiviteiten van het betreffende lectoraat;
- Het panellid geen gezamenlijke publicaties heeft verzorgd met de lector en/of de medewerker(s) van het lectoraat;
- Het panellid geen zitting heeft gehad in adviesraden of evaluatiecommissies van het betreffende lectoraat;
- Het panellid geen (onderzoeks)opdracht(en) heeft gegeven aan het lectoraat of activiteiten van het lectoraat heeft gesubsidieerd;
- Het panellid geen promotor mag zijn van leden van de onderzoekseenheid;
- Er ten tijde van de visitatie geen (beoogde) hiërarchische relatie mag bestaan tussen het panellid en:
 - De lector;
 - De medewerkers van de kenniskring;
 - De overige gespreksgenoten van het visitatiepanel tijdens de visitatiedag;
 - De overige visitatiepanelleden.

Naam:

Geboortedatum:

Datum:

Handtekening:

7.2. Handreiking m.b.t. de normeringen standaarden visitatie

De hieronder beschreven suggesties voor normering van elementen die onderdeel uitmaken van de standaarden dienen als suggesties (en dus niet als verplichting) om tot een normering te komen.

Visitatiepanels worden dan ook uitgenodigd om onderdelen te schrappen en/of uit te breiden met normen die recht doen aan het karakter en de prestaties van de onderzoekseenheid. Binnen één standaard kunnen de onderzoekseenheden verschillend scoren op deelonderwerpen. Het is aan de visitatiecommissie om te bepalen welk gewicht deze verschillende oordelen krijgen en op welke wijze dat vertaald wordt naar één eindoordeel over de standaard.

Standaard 1:

De onderzoekseenheid heeft een relevant, ambitieus en uitdagend onderzoeksprofiel en een onderzoeksprogramma met bijhorende doelen die zijn geoperationaliseerd in een aantal indicatoren.

Onvoldoende:

- De onderzoekseenheid beschikt niet of in onvoldoende mate over een uitgewerkt onderzoeksprofiel, -programma, -doelen en -indicatoren. Ze vertonen, als ze beschikbaar zijn, onvoldoende samenhang.
- Onderzoeksprofiel, -programma, -doelen en -indicatoren sluiten op onvoldoende wijze aan op de algemene missie en doelen van de hogeschool en/of zijn onvoldoende concreet gerelateerd aan de (regionale) beroepspraktijk.
- Onderzoeksprofiel, -programma, -doelen en -indicatoren zijn onvoldoende ambitieus en uitdagend.
- Onderzoeksprofiel, -programma, -doelen en -indicatoren bieden onvoldoende sturing aan de uitvoering van het onderzoek.
- Onderzoeksprofiel, -programma, -doelen en -indicatoren wekken de indruk een geïsoleerde positie in te nemen en zijn in onvoldoende mate bekend bij de medewerkers en stakeholders.
- ...
- ...

Voldoende

- De onderzoekseenheid beschikt over een uitgewerkt onderzoeksprofiel, -programma, -doelen en -indicatoren. Ze vertonen voldoende samenhang maar verdienen op onderdelen een nadere uitwerking.
- Onderzoeksprofiel, -programma, -doelen en -indicatoren sluiten op voldoende wijze aan op de algemene missie en doelen van de hogeschool en zijn voldoende concreet gerelateerd aan de (regionale) beroepspraktijk maar verdienen op onderdelen een nadere uitwerking.
- Onderzoeksprofiel, -programma, -doelen en -indicatoren zijn voldoende ambitieus en uitdagend.
- Onderzoeksprofiel, -programma, -doelen en -indicatoren bieden voldoende sturing aan de uitvoering van het onderzoek.
- Onderzoeksprofiel, -programma, -doelen en -indicatoren zijn voldoende bekend bij de directe stakeholders en medewerkers van de onderzoekseenheid maar verdienen een bredere bekendheid.
- ...
- ...

Goed

- De onderzoekseenheid beschikt over een uitgewerkt onderzoeksprofiel, -programma, -doelen en –indicatoren. Ze zijn helder verwoord voor de doelgroepen en vertonen een goede samenhang.
- Onderzoeksprofiel, -programma, -doelen en –indicatoren sluiten goed aan op de algemene missie en doelen van de hogeschool en zijn concreet en op heldere wijze gerelateerd aan de (regionale) beroepspraktijk.
- Onderzoeksprofiel, -programma, -doelen en –indicatoren zijn volgens medewerkers, interne en externe stakeholders ambitieus en uitdagend, en zijn eveneens als haalbaar te karakteriseren.
- Onderzoeksprofiel, -programma, -doelen en –indicatoren bieden in woord en geschrift een goede sturing aan de uitvoering van het onderzoeksbeleid.
- Onderzoeksprofiel, -programma, -doelen en –indicatoren kunnen rekenen op aantoonbaar intern en extern draagvlak.
- ...
- ...

Excellent

- De onderzoekseenheid beschikt over een uitgewerkt onderzoeksprofiel, -programma, -doelen en –indicatoren. Ze zijn helder verwoord voor de doelgroepen en vertonen een transparante en uitstekende samenhang.
- Onderzoeksprofiel, -programma, -doelen en –indicatoren sluiten op uitstekende wijze aan op de algemene missie en doelen van de hogeschool en zijn concreet en op heldere wijze gerelateerd aan de (regionale) beroepspraktijk. Ze worden gezien als essentieel voor de missie en doelen van de hogeschool en voor de ontwikkeling van de beroepspraktijk.
- Onderzoeksprofiel, -programma, -doelen en –indicatoren zijn volgens medewerkers, interne en externe stakeholders zeer ambitieus en uitdagend, en zijn eveneens als haalbaar te karakteriseren.
- Onderzoeksprofiel, -programma, -doelen en –indicatoren bieden in woord en geschrift een uitstekende sturing aan de uitvoering van het onderzoeksbeleid.
- Onderzoeksprofiel, -programma, -doelen en –indicatoren zijn intern en extern breed bekend en kunnen rekenen op aantoonbaar intern en extern draagvlak, ze worden erkend al uiterst relevant.
- Onderzoeksprofiel, -programma, -doelen en –indicatoren kunnen als voorbeeld dienen voor andere hogescholen.
- ...
- ...

Standaard 2

De wijze waarop de eenheid is georganiseerd, de inzet van mensen en middelen en de interne en externe samenwerkingsverbanden, netwerken en relaties maken de realisatie van het onderzoeksprofiel mogelijk.

Onvoldoende

- Het portfolio van de onderzoekseenheid representeert in onvoldoende mate het onderzoeksprofiel, het -programma en de -doelen.
- De onderzoekseenheid is onvoldoende effectief en efficiënt georganiseerd; de medewerkers worden in onvoldoende mate aangestuurd.
- De daadwerkelijke ontwikkeling van de onderzoekseenheid blijft achter bij de gestelde doelen en ambities en/of vertoont onvoldoende ontwikkeling t.o.v. de vorige visitatie.

- De inzet van mensen en middelen is kwantitatief en kwalitatief onvoldoende om de gestelde doelen en ambities te realiseren
- De onderzoekseenheid verkeert in een relatief geïsoleerde positie en is op onvoldoende wijze verbonden met de interne en externe omgeving.
- ...
- ...

Voldoende

- Het portfolio van de onderzoekseenheid representeert in voldoende mate het onderzoeksprofiel, het -programma en de -doelen.
- De onderzoekseenheid is voldoende effectief en efficiënt georganiseerd; de medewerkers worden in voldoende mate aangestuurd.
- De daadwerkelijke ontwikkeling van de onderzoekseenheid is op hoofdlijnen congruent met de gestelde doelen en ambities maar behoeft bijstelling op onderdelen. Er heeft een voldoende ontwikkeling plaatsgevonden t.o.v. de vorige visitatie.
- De inzet van mensen en middelen is kwantitatief en kwalitatief voldoende om de gestelde doelen en ambities te realiseren
- De onderzoekseenheid is op voldoende wijze verbonden met de interne en externe omgeving.
- ...
- ...

Goed

- Het portfolio van de onderzoekseenheid representeert in goede en ambitieuze mate het onderzoeksprofiel, het -programma en de -doelen.
- De onderzoekseenheid is overtuigend effectief en efficiënt georganiseerd; de medewerkers worden in voldoende mate aangestuurd en beschouwen hun werkomgeving als inspirerend en verrijkend.
- De daadwerkelijke ontwikkeling van de onderzoekseenheid is congruent met de gestelde doelen en ambities. Er heeft een ruim voldoende ontwikkeling plaatsgevonden t.o.v. de vorige visitatie.
- De inzet van mensen en middelen is kwantitatief en met name kwalitatief voldoende om de gestelde doelen en ambities te realiseren.
- De onderzoekseenheid is nauw verbonden met relevante personen en partijen in de interne en externe omgeving; de onderzoekseenheid is een aantrekkelijke partij die duidelijk meerwaarde biedt voor de interne en externe omgeving.
- ...
- ...

Excellent

- Het portfolio van de onderzoekseenheid representeert op excellente en ambitieuze wijze het onderzoeksprofiel, het -programma en de -doelen.
- De onderzoekseenheid is overtuigend effectief en efficiënt georganiseerd. Er is sprake van een verantwoorde zelfsturing van de medewerkers zonder dat dat ten koste gaat van transparantie en doelrealisatie. Zij beschouwen hun werkomgeving als inspirerend en verrijkend en vervullen een duidelijk erkende inspirerende rol ten opzichte van elkaar en de interne en externe omgeving.
- De daadwerkelijke ontwikkeling van de onderzoekseenheid overstijgt de gestelde doelen en ambities. Er heeft een uitstekende ontwikkeling plaatsgevonden t.o.v. de vorige visitatie.

- De inzet van mensen en middelen is kwantitatief en met name kwalitatief voldoende om de gestelde doelen en ambities te realiseren. De middelen worden o.a. ontleend aan prestigieuze onderzoeksfondsen en –beurzen
- De onderzoekseenheid is nauw verbonden met relevante personen en partijen in de interne en externe omgeving. De onderzoekseenheid wordt algemeen beschouwd als een toonaangevende en excellente onderzoekseenheid die vaak een belangrijke rol speelt in diverse onderzoeksconsortia. Externen ervaren het als eervol om uitgenodigd te worden om deel te nemen aan het onderzoek van de onderzoekseenheid.
- ...
- ...

Standaard 3

Het onderzoek van de onderzoekseenheid voldoet aan de inhoudelijke en wetenschappelijke standaarden die in het vakgebied gelden voor het doen van onderzoek.

Onvoldoende

- De onderzoekseenheid beschikt niet over relevante geëxpliciteerde onderzoeksstandaarden maar mogelijk wel over impliciete onderzoeksstandaarden voor de uitvoering van het onderzoek.
- De uitvoering van het onderzoek voldoet bij meerdere onderzoeken niet aan de impliciete standaarden.
- De onderzoekers hebben onvoldoende kennis van de impliciete standaarden en houden er bij de uitvoering van het onderzoek onvoldoende rekening mee.
- ...
- ...

Voldoende

- De onderzoekseenheid beschikt over relevante geëxpliciteerde onderzoeksstandaarden voor de uitvoering van het onderzoek.
- Het uitgevoerde onderzoek voldoet aan de geëxpliciteerde standaarden; slechts in een incidenteel geval voldoet het onderzoek nog niet geheel aan deze standaarden.
- De onderzoekers hebben voldoende kennis van de geëxpliciteerde standaarden en houden er bij de uitvoering van het onderzoek voldoende rekening mee.
- ...
- ...

Goed

- De onderzoekseenheid beschikt over relevante geëxpliciteerde onderzoeksstandaarden voor de uitvoering van het onderzoek.
- Alle uitgevoerde onderzoeken voldoen aan deze geëxpliciteerde standaarden.
- De onderzoekers hebben ruim voldoende kennis van de geëxpliciteerde standaarden en houden er bij de uitvoering van het onderzoek in alle gevallen overtuigend rekening mee.
- De onderzoekers beschikken vrijwel allen over ruime kennis m.b.t. de standaarden, hebben deze geïnternaliseerd en passen ze met een grote mate van vanzelfsprekendheid en zelfstandigheid toe. De standaarden worden regelmatig geëvalueerd en worden regelmatig aangescherpt waar dat nodig en/of gewenst is.

- ...
- ...

Excellent

- De onderzoekseenheid beschikt over relevante geëxpliciteerde onderzoeksstandaarden voor de uitvoering van het onderzoek.
- Alle uitgevoerde onderzoeken voldoen aan deze geëxpliciteerde standaarden.
- De onderzoekers hebben ruim voldoende kennis van de geëxpliciteerde standaarden en houden er bij de uitvoering van het onderzoek in alle gevallen voldoende rekening mee.
- De onderzoekers beschikken allen over ruime kennis m.b.t. de standaarden, hebben deze geïnternaliseerd en passen ze met een grote mate van vanzelfsprekendheid en zelfstandigheid toe. De standaarden worden regelmatig geëvalueerd en worden regelmatig aangescherpt waar dat nodig en/of gewenst is. Het methodisch aspect van het onderzoek is een voorbeeld voor andere onderzoekseenheden.
- ...
- ...

Standaard 4

De onderzoekseenheid realiseert voldoende relevante producten op het gebied van:

- kennisontwikkeling binnen het onderzoeksdomein;
- de beroepspraktijk en maatschappij;
- onderwijs en professionalisering

Het onderzoek heeft in voldoende mate impact op de hiervoor omschreven gebieden.

Onvoldoende

- De productiviteit van de onderzoekseenheid blijft achter bij de gestelde doelen en indicatoren.
- De impact van de ontwikkelde kennisproducten draagt niet of in onvoldoende mate bij aan de kennisontwikkeling binnen het onderzoeksdomein
- De impact van de ontwikkelde kennisproducten is voor wat betreft de beroepspraktijk afwezig of is gering te noemen en/of heeft meestal slechts betrekking op een enkele of een gering aantal organisaties. De impact van de kennisproducten maakt een fragmentarische indruk.
- De impact van de ontwikkelde kennisproducten is voor wat betreft het onderwijs afwezig of is te gering te noemen en beperkt zich enkele geïsoleerde innovaties in het onderwijs.
- De ontwikkelde kennisproducten zijn slechts bekend bij de organisaties waar de kennisproducten voor bedoeld waren en worden onvoldoende of matig gewaardeerd hetgeen blijkt uit een onvoldoende gebruik van de kennisproducten in de beroepspraktijk.
- ...
- ...

Voldoende

- De productiviteit van de onderzoekseenheid voldoet op hoofdlijnen aan de gestelde doelen en indicatoren maar verdient bijstelling op onderdelen
- De impact van de ontwikkelde kennisproducten draagt in voldoende mate bij aan de kennisontwikkeling binnen het onderzoeksdomein

- De impact van de ontwikkelde kennisproducten is voor wat betreft de beroepspraktijk in voldoende mate aanwezig maar heeft slechts betrekking op een gering aantal organisaties.
- De impact van de ontwikkelde kennisproducten is voor wat betreft het onderwijs in voldoende mate aanwezig maar beperkt zich nog vaak tot geïsoleerde innovaties in het onderwijs.
- De ontwikkelde kennisproducten zijn slechts bekend bij de organisaties waar de kennisproducten voor bedoeld waren. Zij worden wel gewaardeerd hetgeen blijkt uit een voldoende gebruik van de kennisproducten in de beroepspraktijk.
- ...
- ...

Goed

- De productiviteit van de onderzoekseenheid voldoet aan de gestelde doelen en indicatoren
- De impact van de ontwikkelde kennisproducten draagt in ruim voldoende mate bij aan de kennisontwikkeling binnen het onderzoeksdomein en krijgt veel interne en externe waardering
- De impact van de ontwikkelde kennisproducten is voor wat betreft de beroepspraktijk in ruime mate aanwezig en heeft in de meeste gevallen niet alleen betrekking op afzonderlijke organisaties maar op de hele beroepsgroep.
- De impact van de ontwikkelde kennisproducten is voor wat betreft het onderwijs planmatig en samenhangend tot ontwikkeling gekomen. De impact heeft niet alleen betrekking op afzonderlijke onderwijsinnovaties maar heeft eveneens betrekking op het samenhangende onderwijsbeleid.
- De ontwikkelde kennisproducten zijn niet alleen bekend bij de organisaties waar de kennisproducten voor bedoeld waren maar zijn eveneens bekend bij het bredere beroepenveld. Zij worden goed gewaardeerd hetgeen blijkt uit een voldoende gebruik van de kennisproducten in de beroepspraktijk. Bovendien verspreidt het gebruik van de kennisproducten zich over een toenemend aantal organisaties. De onderzoekseenheid wordt op basis van haar reputatie betrokken bij andere onderzoeksopdrachten.
- ...
- ...

Excellent

- De productiviteit van de onderzoekseenheden voldoet in ruime mate aan de gestelde doelen en indicatoren.
- De impact van de ontwikkelde kennisproducten draagt in grote mate bij aan de kennisontwikkeling binnen het onderzoeksdomein, krijgt veel interne en externe waardering en gelden nationaal en internationaal gezien als toonaangevend.
- De impact van de ontwikkelde kennisproducten is voor wat betreft de beroepspraktijk in ruime mate aanwezig en heeft in de meeste gevallen niet alleen betrekking op afzonderlijke organisaties maar eveneens op de hele beroepsgroep. Bovendien vertonen de kennisproducten een grote samenhang waardoor de afzonderlijke impact van de diverse kennisproducten versterkt wordt.
- De impact van de ontwikkelde kennisproducten is voor wat betreft het onderwijs planmatig en samenhangend tot ontwikkeling gekomen. De impact heeft niet alleen betrekking op afzonderlijke onderwijsinnovaties maar heeft eveneens betrekking op het samenhangende onderwijsbeleid. De onderwijspraktijk laat een grote breed gewortelde dynamiek zien op het gebied van onderwijsontwikkeling die (mede) een gevolg is van de activiteiten van de onderzoekseenheid.

- De ontwikkelde kennisproducten zijn niet alleen bekend bij de organisaties waar de kennisproducten voor bedoeld waren maar zijn eveneens bekend bij het bredere beroepenveld. Zij worden goed gewaardeerd hetgeen blijkt uit een voldoende gebruik van de kennisproducten in de beroepspraktijk. Bovendien verspreidt het gebruik van de kennisproducten zich over een toenemend aantal organisaties. Landelijk en/of internationaal worden de kennisproducten hoog gewaardeerd hetgeen o.a. tot uiting komt door de toekenning van beurzen en prijzen en toekennen van (vervolg)onderzoeksopdrachten.
- ...
- ...

Standaard 5

De onderzoekseenheid voert regelmatig en systematisch evaluatie uit van de onderzoeksprocessen en resultaten. Aan de uitkomsten daarvan verbindt de onderzoekseenheid waar nodig verbeteringen.

Niet aan voldaan

- De onderzoeksprocessen en resultaten worden niet systematisch en regelmatig geëvalueerd.
- Er wordt onvoldoende gevolg gegeven aan de uitkomsten van de evaluaties.
- ...
- ...

Aan voldaan

- De onderzoeksprocessen en resultaten worden regelmatig en systematische geëvalueerd.
- De onderzoekseenheid maakt hierbij gebruik van een samenhangend geheel aan meet- en evaluatie-instrumenten.
- De meet- en evaluatieresultaten leiden tot reflectie waaruit verbeteracties voortvloeien voor het onderzoeksprofiel, het onderzoeksprogramma en de organisatie en uitvoering van het onderzoek.
- De meet- en evaluatieresultaten worden gerelateerd aan de interne beleids- en verbetercyclus van de onderzoekseenheid en/of de hogeschool.
- ...
-

7.3. Toelichting bij de indicatoren praktijkgericht onderzoek

Een beperkte set indicatoren praktijkgericht onderzoek wordt door alle hogescholen gebruikt. Het gaat om:

- gerealiseerde inkomsten voor onderzoek+
- gerealiseerde personele inzet t.b.v. het onderzoek+
- beroepspraktijk en maatschappij: producten;
- onderwijs en scholing: producten;
- kennisontwikkeling: producten.

	Input	Producten
Algemeen	<ul style="list-style-type: none"> • Fte voor onderzoek • Middelen voor onderzoek 	
Beroepspraktijk en maatschappij		Producten
Onderwijs en professionalisering		Producten
Kennisontwikkeling		Producten

Hieronder wordt toelichting gegeven op deze indicatoren (tabel 1 tot en met 4). Tabel 1 en 2 worden eveneens gebruikt voor de jaarlijkse brancherapportage. Zoals omschreven in hoofdstuk 6 kiest iedere hogeschool / onderzoekseenheid, passend bij de eigen missie, strategie en profiel, in totaal minimaal zes indicatoren om meer zicht te geven op het gebruik en de erkenning van het onderzoek. Voor elke categorie en domein wordt minimaal één indicator gekozen. Tabel 4 bevat hiervan voorbeelden.

Tabel 1: In 20xx gerealiseerde inkomsten voor onderzoek

Aard van de gerealiseerde inkomsten voor onderzoek		Gerealiseerde inkomsten in K€
1	Inkomsten 1 ^e geldstroom	
2	Inkomsten 2 ^e geldstroom	
3	Inkomsten 3 ^e geldstroom	
4	Overige middelen voor onderzoek die niet vallen onder voornoemde categorieën	
	Totaal	

Eventuele algemene toelichting op herkomst van overige middelen voor onderzoek (categorie 4)

Rationale	<i>Achterhalen wat de omvang/massa van het onderzoek is. Verschillende geldstromen zijn relevant vanuit oogpunt: wat besteedt de hogeschool zelf aan onderzoek, hoe succesvol is de hogeschool bij het verwerven van subsidies, hoe succesvol bij het verwerven van middelen uit de markt/ beroepspraktijk.</i>
1^e geldstroom	Middelen voor onderzoek die in enig jaar toegekend zijn vanuit de reguliere bekostiging (lump sum OCW/LNV). Afhankelijk van het door de hogeschool opgestelde onderzoeksbeleid kan het bedrag hoger of lager liggen dan het onderzoeks-deel in de lump sum.

2^e geldstroom	<p>Middelen voor onderzoek die in enig jaar door zelfstandige publieke organisaties (bv. NWO, Raak, ZonMW) zijn uitgekeerd en zijn verworven in nationale / internationale competitie.</p> <p>Het betreft hier niet het gehele budget van een meerjarig onderzoeksproject maar de middelen die in enig jaar binnen het meerjarig project zijn uitgekeerd.</p> <p>In het geval de hogeschool penvoerder is van een consortium betreft het hier niet het gehele consortium-budget maar slechts het onderdeel van het budget waarvoor de hogeschool uitvoeringsverantwoordelijkheid heeft.</p> <p>Het betreft hier zowel nationaal als internationaal toegekende middelen.</p>
3^e geldstroom	<p>Middelen voor onderzoek die in enig jaar zijn uitgekeerd op basis van een contract met een opdrachtgever voor het uitvoeren van praktijkgericht onderzoek.</p> <p>Het betreft hier niet het gehele budget van een meerjarig onderzoeksproject maar de middelen die in enig jaar binnen het meerjarig project zijn uitgekeerd.</p> <p>In het geval de hogeschool penvoerder is van een consortium betreft het hier niet het gehele consortium-budget maar slechts het onderdeel van het budget waarvoor de hogeschool uitvoeringsverantwoordelijkheid heeft.</p> <p>Het betreft hier zowel nationaal als internationaal toegekende middelen.</p>
Overige middelen	<p>Middelen voor onderzoek die in enig jaar zijn uitgekeerd en die niet vallen onder de hiervoor genoemde categorieën. Indien relevant dan gaarne deze middelen kort specificeren in de toelichting.</p>

Tabel 2: In 20xx gerealiseerde personele inzet m.b.t. het onderzoek

Categorie	Totaal aantal (N)	Totaal aantal (FTE's)	Aantal gepromoveerden (N)
Lectoren			
Docenten en andere onderzoekers			
Promovendi			
Ondersteuning			

Rationale:	<p><i>Achterhalen wat de omvang van het onderzoek is en op welk niveau de mensen onderzoek kunnen verrichten. Het gaat om het aantal lectoren, docenten, promovendi (in aantallen en FTE's) dat betrokken is bij onderzoek van de onderzoekseenheden</i></p>
Algemeen	<ul style="list-style-type: none"> De gevraagde personele inzet m.b.t het onderzoek heeft betrekking op alle onderzoeksactiviteiten die deel uitmaken van de onderzoekslijnen, onderzoeksprogramma's en onderzoeksprojecten waarbij direct of indirect een of meer lectoren betrokken zijn. De gevraagde personele inzet m.b.t het onderzoek heeft betrekking op het personeel dat een vast of tijdelijk dienstverband heeft bij de hogeschool en eventueel de daaraan gelieerde rechtspersonen. Daarnaast heeft de gevraagde personele inzet betrekking op gedetacheerde medewerkers vanuit externe

	<p>organisaties die betrokken zijn bij de uitvoering van het onderzoek. Bovendien heeft de gevraagde personele inzet betrekking op medewerkers die op declaratiebasis hun medewerking verlenen aan de uitvoering van het onderzoek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een medewerker die onderzoek verricht bij meer dan één hogeschool mag in absolute zin bij al deze hogescholen worden opgevoerd; zijn of haar fte's dienen echter naar realiteit over de hogescholen te worden verdeeld. • De vier categorieën medewerkers sluiten elkaar uit.
Lectoren	Het aantal lectoren dat als zodanig een vaste of tijdelijke aanstelling heeft bij de hogeschool als ook de lectoren die via detachering of op declaratiebasis werkzaamheden verricht bij de hogeschool. Associate lectoren of vergelijkbare functies worden geteld bij de categorie docenten en andere onderzoekers. De fte's hebben zowel betrekking op de totale aanstelling bij de hogeschool en kunnen dus betrekking hebben op onderzoekstaken, onderwijstaken en overige taken.
Docenten en onderzoekers	Alle medewerkers die inhoudelijke onderzoekstaken verrichten maar geen aanstelling hebben als lector. die geen lector zijn maar wel inhoudelijke onderzoeksactiviteiten verrichten die onderdeel uitmaken van een onderzoeksprogramma of –project, waarbij een of meer lectoren zijn betrokken. Promovendi worden hier niet geteld maar dienen ondergebracht te worden bij de categorie 'Promovendi'. Bij het aantal FTE's alleen de fte's tellen voor zover deze betrekking hebben op de uitvoering van de onderzoekstaken (en dus niet de eventuele onderwijstaken).
Promovendi	Het aantal promovendi dat promotieonderzoek uitvoert dat gelieerd is aan de onderzoekslijnen, onderzoeksprogramma's en onderzoeksprojecten van de hogeschool. Promoties op eigen titel tellen niet mee. Bij het aantal FTE's alleen de FTE's tellen voor zover deze betrekking hebben op de uitvoering van het promotieonderzoek (en dus niet op de eventuele onderwijstaken).
Ondersteuning	Alle medewerkers die ondersteunende werkzaamheden verrichten voor de uitvoering van het onderzoek (secretarieel/administratief/organisatorisch) maar niet als lector, (docent)onderzoeker of promovendus.

Tabel 3: producten

Beroepspraktijk en maatschappij	<p>Indicator: producten</p> <p><u>Rationale:</u> Impact op de beroepspraktijk en bijdragen aan innovatie in de beroepspraktijk. Bredere verspreiding dan mensen die direct betrokken zijn bij het onderzoek.</p> <p><u>Definitie:</u> denk aan publicaties, artefacten, lezingen, workshops, prototypen, modellen, demonstraties, enz.</p> <p>NB: Een product kan slechts 1 keer worden opgevoerd (of bij beroepspraktijk en</p>
--	---

	maatschappij, of bij onderwijs en professionalisering, of bij kennisontwikkeling).
Onderwijs en professionalisering van medewerkers	<p>Indicator: producten</p> <p><u>Rationale:</u> Impact op de beroepspraktijk en bijdragen aan innovatie in de beroepspraktijk. Bredere verspreiding dan mensen die direct betrokken zijn bij het onderzoek.</p> <p><u>Definitie:</u> denk aan publicaties, artefacten, lezingen, workshops, prototypen, modellen, demonstraties, onderwijsmodule, onderzoeksleerlijn, minoren enz.</p> <p>NB: Een publicatie of product kan slechts 1 keer worden opgevoerd (of bij beroepspraktijk en maatschappij, of bij onderwijs en professionalisering, of bij kennisontwikkeling).</p>
Kennisontwikkeling	<p>Indicator: producten</p> <p><u>Rationale:</u> Impact op de kennisinfrastructuur en bijdragen aan kennisontwikkeling en kenniscirculatie. Bredere verspreiding dan mensen die direct betrokken zijn bij het onderzoek.</p> <p><u>Definitie:</u> lezingen, artefacten, presentaties, demonstraties, expertmeetings door (onderdelen van) de onderzoekseenheid voor onderzoekers van buiten de eigen instelling, enz.</p> <p>NB: product kan slechts 1 keer worden opgevoerd (of bij beroepspraktijk en maatschappij, of bij onderwijs en professionalisering, of bij kennisontwikkeling).</p>

Tabel 4: Indicatoren die zicht geven op gebruik en waardering

Om meer zicht te geven op het gebruik en de erkenning van het onderzoek kiest iedere hogeschool, passend bij de eigen missie, strategie en profiel, in totaal minimaal zes indicatoren die het gebruik en de erkenning van de output door derden bewijzen. De hieronder genoemde indicatoren dienen als voorbeeld.

	Aantoonbaar gebruik van de producten	Aantoonbare blij van erkenning
Beroepspraktijk en maatschappij	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering in beleid of beroepshandelen • Deelname beroepspraktijk in onderzoek • Contractopdrachten • Participatie in netwerken • Expertmeetings • ... • ... 	<ul style="list-style-type: none"> • Aantal externe opdrachten • Vervolgopdrachten • Deelname in adviesraden • Toekenning subsidieaanvragen voor valorisatie • Tevredenheid opdrachtgevers/partners... • ... • ...
Onderwijs en professionalisering	<ul style="list-style-type: none"> • Onderzoekslijnen in onderwijs • Onderwijs door lectoren en onderzoekers • Landelijke / sectoraal gebruik 	<ul style="list-style-type: none"> • Score voor onderzoekend vermogen bij accreditatie opleidingen • Tevredenheid studenten (NSE)

	Aantoonbaar gebruik van de producten	Aantoonbare blijv van erkenning
	<ul style="list-style-type: none"> • ... • ... 	<ul style="list-style-type: none"> • Aantal studenten dat participeert in onderzoek van het kenniscentrum • ... • ...
Kennisontwikkeling	<ul style="list-style-type: none"> • Citaties • Gebruik van onderzoeksdata • Review • ... • ... 	<ul style="list-style-type: none"> • Onderzoek prijzen • Gebruik van activiteiten en kennisproducten van de onderzoekseenheid in het onderzoek van derden • Lidmaatschap wetenschappelijke redactie • Toekenning subsidieaanvragen voor kennisontwikkeling • Patenten, licenties • ... • ...